

ప్రొ. కేం. చైనీస్ సమాఖ్య
సంఘము వక్రమున జరుపించే సవరి
అధికారకరణ చేతనే సమస్యను సందర్
మున కేంద్రీ సంగతి కార్యకర్తయందలి
12వ తేదీ కృష్ణవారము నాయంత
లము 8-80 గంటలకు శ్రీరామ
కోటయ్య బృందముచే కూర్చిపో!
నాట్యప్రదర్శనము జరిగింది

ఆదివారము

పౌచ్చుమందిప్రయాణీకులు, మొత్తంసరుకులచేరవేత

తారము 40 రోజులకు, రు 20-
 వ్యాధులచే కలుగు బిగ్గి
 క్షము శుభ్రపరిచి బలము
 యము పుష్టి కలిగించును.
 లు నెప్ప నెప్పసంతానము
 ము కలిగించును.

వ్యర్థోషధములు లభించును

★

100

గడియారం కచ్చెము మా మూల
అవరూపాలో ఒకటి అయింది. క
దేశంలో ఉత్పత్తి కావడంవల్ల మ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

శ్రీమహాత్మ్యం:

బీచుపల్లి క్షేత్రము

ဒါ = ဒေါ. ဝိ. ဝေ

సర్వకీర్తనలను పుణ్యక్షేత్రములను
 పుట్టినిల్లు భారతావని, అవతార
 పురుషులయొక్కయు మహాపురుషుల
 యొక్కయు సాదరభజనలో భవిత
 మైన పుణ్యస్థానముల యీనాటికిని
 ఆధ్యాత్మిక వాసలలో ఘనమును
 లాడుచు భక్తకృష్ణులను నాకర్షించు
 వస్తుది. ఇట్టి కహాలినికే షేత్రము
 గాని *నిలవనగ్రామము* యొక్కది. ఇది
 మహాబాబునగరం జిల్లా ఆలంపురం
 తాలూకాలో చేరిన కొండపట్టణముగా
 మునుపే సుమారు పదివేల గ్రామాని
 యందు కృష్ణానగరంకి తీరముననున్నది.
 గర్వాదుల భవిత మైకృష్ణ మేరలో
 నుండును. బాతీయ రాధాది సిగ్గులు
 క్రింద కృష్ణానదిపై వంశీనిర్మాణము
 జరుగుచుండుట యీ ప్రదేశమునకే.
 ఇదట్టి షేత్రస్వామివాసముండును.
 "నిలవనగ్రామమున" వ్యవహార
 కామయ్య రాచనీర్దుడు.

దేవాలయ నిర్మాణము-వరిపట్టణమున
 గర్భనాథీ విఠాలమైన మునుందేవ
 తుమలో యీ భక్త వ్యక్తి ఆల
 యందు ఒక గుర్రాశీ భక్తుడు మునురు
 కుండు నేనని నంపకర్మముల క్రింద
 నిష్ఠించెనని జనలనులగలరు. కాని
 ఆలయము మునుందేవతమన స్వామి
 సామృద్ధ్యము యందుపాకృష్ణుల స్తోత్ర
 ములపై దానురంజనలో చాకృష్ణుడిన
 దంపతీమారులనుకాచే రాకపాలగల
 గలవు. అనాదిగా స్వామిని నేనించు
 మనస్సు గర్వాలు సంస్థానాధీశులచే
 నిర్మించబడియుండునని యాహించు
 వస్తువు.

ఇట్లు ఆంధ్రదేశము నిగ్రహము
 వ్యాపకమునకును యందును, విగ్రహము
 నుండి కలిసి పార్శ్వమున కంభు చక్ర
 చిహ్నములందులకు తార్కాణముని
 యందుదురు. చార్మిక (చక్రవర్తి)ను
 విజయనగర సుళూన్ శ్రీకృష్ణ శేష
 రాజులకు నడువఁగల్గెనై యా వ్యాస
 రాజును, విద్యార్థి స్వామియనై
 వీరమ హైందవ సాంఘిక యవన
 వాహినీనిండి సంరక్షించుటకు తమ
 శివములు దూరభాగిరి, శ్రీధిగుమర
 పూరితమై గుఱవై హైందవ పరి
 చిహ్నములకు ఆంధ్రదేశము విగ్రహమునకు
 సహపాత్రిక సంభల్తా (చక్రవర్తి)ని
 బాటిరి (సంబలమునకు) గలిగించిరి.
 పానమపిత్తిగను (చక్రవర్తి)యగు వీరి
 పైరావతిశ్రీ యనియు, ఆంధ్రచక్రవర్తి
 ముది పుష్పకుమర కానరాజుడని కాన
 నరసింహుల బాహినీమహర్షిరు.
 సమీపమున కృష్ణాశ్రీమమున చింత శివు
 మునిశ్చయ పానమపిత్తిగనుమహర్షి
 వ్యాసచక్రవర్తిమని చెప్పెడి గలదు.

స్థల మాచోత్సవము
అనాది నుండి యీ డే కను గొప్ప
మహిమలకు వచ్చితి. ఇది గణ్యమహర్షి
రవీశాస్త్రిగారి జనశ్రుతి. సామాన్య
మన దక్షిణ దేశమునందు వర్షమును
నుండి పూర్వదేశకు (వనహిమమునందు
కృష్ణానది యింట తిరిగివచ్చి ఉత్తరము
నందు దక్షిణమున పారుచున్నది.
దక్షిణ వానీశీ లోమకు రవీశాస్త్రిగారు
ములం డ్దీపులరాజుగారులని అనుభవ
జ్ఞులు తెలుపుచున్నారు.
అలయమునకు కొన్ని గజముల
దూరమున అన్నయ్యగారు ఒక ఫుల్లుపై
కలిమిపెట్టు పుట్టి నెదిరియున్నది.
అది ఏకామలవాటితో రే లితుదు.
వృద్ధులుగూడ రమ పిమ్మలాడినది
అట్లుయియున్నదందున, అది యొక
అపవీత్యమున శీవ సమాధియని జనల
సమ్మతి - అయి వాగ (చరిత్ర) గలదు.
నేలను చేయువారు యీ పుట్టుకను
దక్షిణదేశ చేయుదురు. శీతల
వహిమను యిది కలకత్తాననుని విశ్వ
నీతియగు, మోగా వృద్ధ పార్థునిలకు
జడగు శత్రుసమున న్నామ ర ద ము
అందు కట్టునది కలిమిపెట్ట వ ర ము
చున్నందులకు దీని క తార్కాణము.

శ్రీమదాంజనేయశాస్త్రము

యను నట్లుతే నాకే పురాకాశ దుర్గము కలదు. నైవారము నవాయులు ఎందుకు పాదాశాసన యొడిచినందున దీనికి పేరు వచ్చినది. కొండపై గొప్పనే సీసపు ఫీరంగులు యుండుటే. ఇట్టి నల దొంగల చేతులలో భస్మమైపోయెను. శ్రీకృష్ణమునకు నలబలింపిన కాననములు యీ కొండలోను, నదీ అగ్రభాగమునను యున్నట్లు (చిత్రిత). కాని బలము యిరకవరకు ఒక్కటి మాత్రమే లభించినది. ఆలయమునకు బయటనున్న చిరకపెట్టు క్రింద చాల విరివియైన కొండయొడ దానిని వెలువలకు పరిచినది. ఆలయానరణమున నుంచి యున్నాడు.

ఈ కాననము (చిత్రము ముగి కనుగొన్నవారు ను రిశ్వర్థ కుండితులు శ్రీ మనమల్లి రామకృష్ణ కవిగారు. వారు 1914 లో నన్నెచోను "కమలాంధమ" మనున పుస్తకమును పోతలో లీచమున కాననమున ప్రవేశించిరి. వారు కను వాదమున కనుకూలముగా "బలమునకనకశక్తి" అని లిఖించి వారు పురస్కరించుకొని దానిని "మల్లిచోళ"గా చదువుకొన్నారు. వారి వాదమునే శ్రీ సడవడటివారు దేవులపల్లి కృష్ణమర్రిగారును సమర్థించిరి. శ్రీ మార్కండేయ రామాయము 20. ఏ. ఏ. పాద 76 యందు కను "గచ్చాల పరిత్ర" లో లీచమునని గూర్చి బ్రాహ్మణులు భువనైకములనిక కురుగా భూలోకమునందుండి లాగుకొనవచ్చిరి. ఇట్టివల దేవస్థానము వారి అభ్యాసమై వచ్చేసిన దక్షిణ

వానిచేతనే తునకా దోహతుడైన, పవనపై
 వానన పరిశ్రేష్ఠుడు అలంబురం శ్రీ గడియరం రామకృష్ణశిఖరి
 వానమును పరిశీలించి పూర్వచారిత్ర
 కుల పదేన పూర్వపుటను (పన్నానిందిరి)
 చీమచీమ వానము
 ఈ వానమును శాసనాధికారి మహా
 రాజ కర్మ వాచన కధిశియై ఉత్తర
 దిగ్విజయము సాధించివచ్చుచు 998
 కమున కలక్షరాయణ సంగ్రాంతి
 ప్రభువంశము శ్రీమద్రామలింగుని
 నడుమఉన్న అత్యుత్తేశ్వర దేవర
 ఆంధ్రాధికాశ్రమ, నైవేద్యమును. సందా
 దీపమును, వాని, పరిచార కుల
 ఆచార్యాదులనుగల "అయ్యశాసన
 సేమ" లోని పాదెన (కృష్ణానది) దక్షి
 గొత్త దిక్కున గల "పరిశీలము" (గాను
 మను పరమేశ్వర (శ్రీతిగా నర్చి
 హనుమత్తుడు, ఆధానమున కధిశి
 కులల ఆచార్యుడు, ఆస్థానగయోగ
 శిల్పము అయిన శ్రీమత్ "సూర్యరాశి"
 పండితుని కాశ్యప కడిగి భారా
 మంగళాధికారి గానుచు కవి
 వానమును పరిశీలించి

[illegible]

భక్తులు - మహిమలు -
నిదర్శనములు
గద్యాలు. వనశ్రీ, మహాబాయి
నగరం మండలములలో నేగాక
కర్నూలు, తిరిగుబంతి, ఆదోని,
రామమూల, హన్మీ మున్నగు
మహారాష్ట్ర, కర్నాటక (హంత
ములలో నున్నవి భక్తుల నివసించి
యున్నాయి. ఈ (హంతులలో
ప్రధానములు చావరకు యా

పామును ఇలవేయుగా కొలుచు నుచును, వై హాపిక, కేశకాండవాది నుగ కర్మలు స్వామిసాన్నిధ్యమున జరుగును. గాంధర్వ విహారమున చివనుచు రాయుడుకర్త యుజుకర్త, దేవ దానీ, సహ నువానినులను తేల్చి రాయుడే భర్త. సంపత్కరమును ఒక్కసారియైన వాడచటికి తిరుపాల నందరివలన నచ్చి బోగ నమరకర్త, దానగములతో కరుణతోరాయణ్ణి జాలించివుట్టు వరిపాటి.

తనను ప్రభువంగా గొలచిన బోయవల్లిపాని కేదర తన తేలమున, తాను "చివవల్లి" అని వీలవలయునుడుల సాన్నిధ్య భక్తవత్సల్యకన చాలు నను, అచ్చి వర్ణములతో చివనుచు, చివన, చివ వల్లయ్య. చివవచ్చి, చివవల్లయ్య యిత్యాది నామధేయము బహుళ సంకల్ప - స్వామి వర్ణనాతీతదన, భక్తవనరుతోపాటి యనుటను (బలల నిదర్శనములు.

సమస్తం వైద్యోగచారములతో తానవడని దీర్ఘకాలములు, కష్టము, ఉపాధ్యయము, తేయనమన్న ను మహా రోగులు, భూత, ప్రేత, పి కా వ గ్రహదీ పితృ అర్చనలు కృష్ణా స్వామి, స్వామిని నెలది నిలవ ప్రసాదంతో, అరోగ్యమును పొందుచున్నాడు.

చివరమున తేలమున వివసించు వానుద్ధానములు, రాకాపురం చివను గాధ ప్రత్యక్షి (ప్రముఖం గా యున్నాడు. వానుద్ధానం కర్నాటక ప్రాంతమున 18, 19 నెల అలానే పామువాది పంపించెను. వనోగం

పాఠశాలలో చినికి యీ షేక్రమనకు 20 సంల లు పూర్వం చచ్చి స్వామి నేవనే ఆగ్రహ్యం పొందెను.

రెండవవారు ఆలంపురం తాలూకా రామపురం వాస్తవ్యుడు ఈడిగి బ్రహ్మ 5 సంల క్రితం ఈ స్వామిని జరిచి లీదక్క అస్థ్యంగ యందలికి వచ్చి స్వామి నేవనగవం పొంది స్వస్థుడయ్యెను. (చన్ద్రకుమార్ షేక్రల ముననే నేవనిస్తూ భవ రోగ మును బోగట్టుకొనటకు స్వామి నిర్దేశాన సారం సాధకాత్మకుడై యున్నాడు.

షేక్రభక్తులు = సిద్ధులు

ఈ షేక్రమనముగల ప్రాచీన రహస్య (ప్రాచీని షేక్ర) ఎందరూ మునుకుభవం ముగిరవునక్కోగలు, మందరా కాండ పారాయణ మున్ను వివిధ తపా సాధనములను మండల, ద్విగమం పాన, చారురూపం దీక్షితం జనుపు కొందురు. అగ్రాగ్నికాశ్యాపములను విక్రీలి అనగాలను షేక్ర వనిష్ఠి దవయై

అయ్యలను అనుభవజ్ఞులను వివేచి
శ్రీకృష్ణమనః కెరించిన రహస్యగుణలూ
చేరుగన్నవారు జేసే సోమత్మరం
జగత్తూ నాచార్యులవారు, స్వామి నన్ని
ధిలో రహస్యేంద్రియజేసి అనుభవ్య మహిమ
లను ప్రదర్శించి జేసే సోమత్మరమను
జాగిరుగా పొందిరి.

రెండవవారు శ్రీరామబొమ్మ (భట్టు)
జేపాన, శ్రీగంధులు నేనినూ కళాకర
సిద్ధిలో గాఢులై, రామను తపా
నీచింది నీధిపాందిరి. కర్ములజగదు
కుంగుభద్రా తీరమన చెలసిన భక్త్య
మైన రామదేవాలయము నీది సిద్ధికి
నెండవ చిహ్నము.

దేవస్థాన కమిటీ - పునరుద్ధరణ
గవ్వాల నవనరి కొల్లా పుర
రాజుని జేపించ రాజనీధిగమలును
బడసిన శ్రీకృష్ణ సంతస్థానములు పోవు
చేత మూలాలపాలెములు, అడవిదాతలు
తేజ పోవుటచే మింగగ బాదంగులను
మున్నగు పనిపాలెవారు భిక్షుత్రి
లుగాకాము స్వంత జాగిరులుగా
అనుభవమైన స్వామి కొలువును స్వగ్తి
జెప్పిరి.

కానవస్తువులు శ్రీకృష్ణరంపం తాత
రెడ్డిగారు తమ ఇలువెల్పుయందుగల
ఆ విధానములను పురమిరి. రింపున

తాతాగారు, జిల్లా, రాష్ట్రస్థాయిలో
 (బహుశచ) సుయక్తుమనచేసి ఉపకర్త
 మున్నగున సాంఘిక, శ్రీతార అధ్య
 త్మమునకు శ్రీ సత్తెనుగ జానానీ
 శిష్యుగారు కార్యదర్శిగాను ఏమగురు
 సభ్యులుగల కమిటీ ఏర్పడినది. (ప్రస్తు
 తము) దాని అధ్యక్షునిచేతనే కేవలయ
 తాతాగారి కుమారుని నిర్వహించబడు
 నున్నది.

కమిటీకి అధ్యక్షమునకు వచ్చిన
 తరువాత ఒక మేనేజరును ఏర్పాటు
 చేసి ప్రాథమిక ధర్మకార్యములు

తనను సంతాపం కలుగుతుందన్న
దృష్ట్యం యేర్పడిన కర్తవ్య కావ్య
దర్శనముల్లి దర్శనమును మాట్లాడుతూ
“జీవ పాపమేదగ్గర వాగ్దేహి
లూ పాపం తల్లి పాపాలయదుని
దివిజ తర్జునమున్న పోదెయ్యలు క్రవ్య
మంది నుకులము కాలిందిదిం ది కైతక్
అని అటారు. నుకులు కాలి-
నామేదగ్గం నాగలి-దివిజతర్జునం
పోదెయ్యలు-కాగానే పం ది-మరి
పాలాలు ఏమిటి? పాపమా? దిశర్
గ్గును నుకులనే కాలిని నందిం దిం ది
పాపమనే పెంబు పాలాలలోనా? యెం
త అనార్యం-దిశర్గ్గుని పుష్ప
సంతాపాద అని సంతాపం? పాపి
ఫలం? రాను రానా? పాపం శమిం
చుగాక-పెంబు మామూలుగా భూమికి
బయ్యి నుంది. ఇక్కడ పాపమే
పాలాలలో-మరి పాలాలేనా చెప్ప
లేదనుచుండు-పాపమే అ పెంబు
అయితే-దిశర్గ్గుని సంతాపమనే
కాలిని నందించడానికి బలంగా ఉప
యోగపడింది “పాపమనే యెం
నన్నుట. యెంత ఘోరం-యెంత
మహా పాపం ఇది రానుండల మహా
కావ్యం-కాదు కన్నమున్ను.
ప్రతాప వ్యూహమేదగ్గర
సంతం బొసరితర గల్ప నరణి

బలుతర

మిత్రా ఘటతి గాగగగ
బుర్రుల గలిగింతు వంగమన

పలింతున్

మహావ్యూహం తక్కిన పైల
లోనా దిశర్గ్గును చెప్పే నుటలది.
ప్రతులను గలిగిపాడెట.యెంత సక్రమ!
ఇది దిశర్గ్గునునువలసివ-కాదిన
మాటేనా? ప్రతులను కంటాసం
టాదా! ప్రతులను వదలవలసటాదా!
ప్రతులను పుట్టివనటాదా? ఎవరికి
పుట్టిస్తాను? దిశర్గ్గును కాపి
అనార్యా భావించం-తన భార్యలకు
అనుకంపం-గా-గా భార్యలను “ప్రతు
లను పుట్టిస్తాను” అనడం సర్వరిగా
మనశ్చి అన్వయ భావిస్తానా?
శనిసం నామమిత్రప్ర కత్తెలికా
నాటండి సర్వములై నా భావి
స్తానా? ఎంత సామన్యదైవా సర్వ

సంఘముయందు కృత్రిమముల లింగములను
 నుంచుటగా ఏవరన్నా ఆనగరము
 యందు వికృతాభివృద్ధి దశరథుడు
 న్నాడు.

పశ్చిమసింహ దశరథుడు పాదాభి
 వందనము చేయుటగా ఆ దశరథుడు
 పశ్చిమము లేవనగలిగి కృత్రిమములను
 నెఱుఁగుట యీ క్రింది విధానము
 పట్టించబడింది.

క్రమముగా జరుగునట్లు మాయ
 మన్నాడు. తెలుగులు, దాశరథి,
 అభిరేఖలు, రుద్రములు, హరి
 నున్న అదాము మిక్కిలి మృదువును,
 సిక్కిరి, అరుదులు, నాగుల దీని నైతి
 కములను, అరుదులు, దాశరథి కెందు
 తెలుసుకుంటుంది. పాదాభివృద్ధి
 బుద్ధి లేదు. కావున యీ లోకమును
 జాగ్రత్తగా చూడాలి. దాశరథి చేయ
 పడియున్నది.

జాతీయ సంస్కార సిద్ధియు క్రింది
 కృత్రిమములను జరుగునట్లు నిర్మాణ
 ప్రారంభములు చేయి ఉజ్జల భవి

పురుషుడు ముఖ కవాటము తెరువ
 దానిది. నితరకాళా భేదముననుగు
 యీ దేవుడే శం యనమహర్షి
 శకలమునున్నది. వంతెన నిర్మాణ
 ములో దోచిదిల మార్గములు కలసి
 పోవును. భారదలమునాడి కర్మా
 ములోకి గల పద్మాన మర్చియున్నది
 కావున తేజోవతు శిష్యుకాలములోనే
 రాచియెట కవళాశమేర్పడినది.
 గద్యాల రాగా గారు నుమర 10
 యనరమున నేరీధుమిస్సానికి రామను
 యిచ్చిరి. గద్యాల చిలమకుర తేనయ్య
 గారు వద్దపంఠామములో నొకటగు
 వన పో వ గ ను వీక్షిగా సాగింను
 మచ్చారు. ఈ దార కిల వడ గ
 పి. డబ్బు. డి ను తే దారు
 నంకొమ్మూరు ల త్తయ్య గారు
 కిరీపాస్థలానున్న మం డ గ ము ల
 శివీ, రహళల నిర్మాణమునకు
 ప్రామాణ్యారు. మరొక భక్తుని
 దానంలో శ్రీ శైవచార్యులవారు
 తే త్ర కలక స్థానమున కలినకవి,
 బృందావనులనిర్మాణముగా మం-దిరి.
 ఈ శాస్త్రీయమునను స్వగధిలోనే
 తే త్రముననిన్న కళలు పెరిగినవి.
 ఉత్తర శ్రర క మి లీ ఉత్తర్యుని
 మార్గంబు లేమన త్తమున పాం-

భక్తి, జ్ఞాన, సామగ్రియైతి (మహా
 శేషుడగు వివిధజగదసి ఆశించ
 వచ్చును.
 దేవస్థాన భూభారా' చిల్లి గవ్వ
 లేక హిమవన శ్రేణు (పాదమును,
 విశ్వశ్రీయునును దృష్టియందును
 నీకు శ్రీరామోజ్జీ మహాజ్ఞాను
 పండి కావ్య కారునును కను భుజ
 ప్పాదమును నిమగ్న చక్షుర్య' నిర్వ
 పించు దేవస్థాన కుబ్జి, కత అన్య
 భుజ సామగ్రిను అర్పించి అభినవ
 నీయును; అభినవదనీయును.

(శ్రీ)మద్రామాయణకల్పవృక్షం

(3)

సంస్కృతాబుడి పాద యోగమునవలలి
పొవని యాత్ర మేలుకొన తేవడి
మనవిగర్వతి మైత్రాకావలలి ధరాప
తిం గవలలింబింబి యెవవలలింబి
గొనియె
మాచేడివారికెల్ల బలిసాంతుగ
నర్వసింధు గోండ్ల వు
దైవనాచారు నుండ వునచే
వనివాడుగనై కనంబుదేవ
రాచిన వెల్లులొత్తు మనిరాజా
కడన బలి చిన్నిదైవ్యురూ
మాచినవారి నుండి తిరి
కోరుల యొక్కన కన్యకల
నరికె
మనివలియున వివలలి పూ
నిన గాదిది కానిరిత నిడుపులయిన
య
మనివలి వివలలి గడ్డము
లను బడి గ్రువదాక్కరిత కళా కళ
మని విగర్వతి ధరావలి కాగ
లింబుకొనడం బాగానే ఉండి-గుండె
పై హర్మికొనడం మనీ మానుంటుంది.
కాని "హర్మికొనాన్ని"గడ్డనబండి
దైవిత్యం లేదు. కవుగలింబి యెవ
హర్మికొన్నాడా హర్మింబుకొ
న్నాడా? యెవలేక హర్మింబుకొ
న్నాడు? -ఇంకనే హర్మికొన్నాడు హర్మి
నకు? హర్మింబుకొన్నాడాకేమి? హర్మి
హర్మికొను హర్మింబుకొనదాల్లోను
పెద్ద పట్టు తారకమహాలేన లేనా
పట్టుకు దళకర్మపుర నందెకు
హర్మికొన్న దుక్కు అరవై వేల సంవత్స
రాల ముద్దదైన దళకర్మకు కూడా
వనివాడుగానే కనిపిస్తుంది. ఈ
పర్వన గాగానే ఉంది. ఈ పద్యంలో
నిల్లెగా మూడు పద్యాలను-ఒక పద్య
నికే తీసికొని పద్యంలో (నాయన!
య్యగమేదము ఇత్యాది పద్యం)
అర్చితేల యేళ్ళు ముద్దదైన దళకర్మని
కొన్న యేళ్ళు దళకర్మ-పెద్ద భాగ్య
కానట్లు కోసలేదన్న కన్యా యెవలి

శ్రీ వడ్లమూడి వాఙ్మయ

అశ్వమేధాన్ని పుష్కరైత్తన్న ఆ దళపునాటి యెరళాలయ్యగారు నవవర్ణరూపం నంబూరి చేసిందో కావ్యం-ఇంతగా నంబూరి చేసిన పెద్ద భార్య కావ్యం యెరళి శివమణి అయితే దళపునాటి చిన్న భార్య రెండో కావ్యకడగట్టుది మూడో కావ్యం భార్య అ ముద్దుల గమ్మలైతే చిన్నది పాపం అమెకన్నదమ్మడే యావన ప్రాదుర్భావం అయినదాచి, అప్పుడంటే యెరళమణి దళపునాటి అరవైవేల నవవర్ణరూపం వయస్సులో.

మనసరి జనమకులిద్రూ కాగి లింపుకొన్నప్పుడు రాలిన ఆనంద బావ్వులు ఆ యిద్దరి గడ్డాలమీదా నడి శిలారే పెరసాయుడి, అరవైవేల

యేళ్ళ పుష్కరదేవా దళరఘును ఆలర
కంబి వరీ పుష్కరదామి వరీయియ
నా రియరీ ఆ గ్లా లా వరీతాల
య్యాయ్ లెనో నల్లటి ఆ
గ్లా లియరీ తెల్లటి ఆనంద బామ్మలు
తరీ తరీ మెరుకాయి తమకందా-
మరీ ఆగ్లా లు నందకరీయలన్న
పుష్కల గ్లా లు కూడా నల్లగానీ
ఉంటాయో ఫరీతాలెనోయాయో
వరీతాలె వుందానీ. నెరీననీ
ఉంటాయలందరీ నేరీతరీ లియ
వులకూడా తెల్లగానీ ఉంటాయి.
బాబ్బి తెలుపులో తెలుపు కరీనీ
పాయో ఉందానీ. మరి యెండో, రెల్ల
మెగ్గో (ఆ దళరఘు) వరీతాలె
వికరీకాదబాదరీ అన్నట్లు తరీ తరీ
మెరీనీ ఉందానీ.
ఒకనోరీ నలయపు వందం
కరీనీ నన్నట్లు పాయ మరీయరీదివనీ
వికరీకరీ వాయలు (వజలవి
యకటా) యీ బామ్మ తెల్ల
లవపరీమలనక
ఇనీ రోవపాయకు పార వయరీ
వరీపారీయలలో కరీననీ చలువలన్న
వదల్యో. (అవరీధంతా నునయరీయ
దళరఘువరీ) చెల్లున్ననీ, వికరీకరీ
బామ్మతరీ. వజలవి ఆ బామ్మల పరీ

కేసును తీర్చిదిద్ది కాగానే ఉంది.
 కానీ "మరుగు" ఒక చోట ముందు
 ముగ్గులను ఆసన పాపమును దీనికి
 తప్పు నలుపుకు యేమిటి అను
 దానికి దీనికి పొలిత యొక్కడ? మరు
 నెవరు? మంచెవరు? (చటల పాప
 బాధలు) తేయ్యగలదా ముందుపనిన
 వారు రాజా-బాబట్టి నడచుచున్నా
 చేస్తే ఆ పాపాల ఫలితం రాజుకు
 చేరుతుంది. ఇది అర్థమయ్యే సందర్భం
 ముందుగా చదివే అనుచు ముందు ముగ్గు
 లును ముగ్గులను అర్థమయ్యే సందర్భం

[illegible]

శివులు - గతిలేక యరిగినం - "హయే
మ హా దృఢ
గోపాలకృష్ణయ్య
దము" ఉపయోగించారు రాజాలో
పాలు పురిగిపోయి కుదా మరి
హయే-
నీ కనయ కాంత నొనగును
యశశిని గడదెడిచు నారంభెన్నా
నే తావునందు నుండనొ
య తావున సీరితావునలెడు వృహి!
ద్రవికూడా పురిగిపోయి కుదా
పాడుదో ఆనీ మలలే మరి-అరకు
ఎన్నాళ్ళి తావున ఉంటోదో (ఉం
దునొ) తావున తలిరాదో "ఉండదు"
అనినదానీ వదనీ తావున కాదో
"లేదు" ప్రయోగం - "ఉండునా"లో
పాలు "లేదు" కూడా తప్పరాదరక
మైనా కావాలి - లేదా "లేదు"లో
పాలు "ఉండునా" కూడా భూతా
రక మైనా కావాలి. ఓవరో యేయి

భారత ప్రయోగాలు యను ప్రయో
 గాలు
 దేశభక్త మహారాజు పసిష్టునితో
 మాట్లాడుతున్న తీరిది బాలాంబేలో-
 దేశభక్తరాజు భక్తి వివసంబును
 మాంఛ పసిష్టుగాంచి
 ప్రస్తుత సభ్యుల దత్తవ్యవహార
 సర్వ సమర్థులుచేసి తాళి మి
 రు పకల్పిండ్లై భార్యమను
 యావులు సర్వవిదూర్త కరుణ క్రియా
 నితమిది (మధ్యమ మనుమనీ
 దయచేయును సర్వోక్తులక
 పొందిపొరి భారత గృహసీదువు
 మిక్తునానాదై జూరను
 బృహద్రమగ నన్ను మన గరు
 మూర్తి ని నీమదలం గమించి పో
 వరు తోలి రాకుమిత్ర (౧) గతువు
 తల్లిను విష్ణును పుట్టినంజ నీ
 బలమపింబలు మియ్యదిగా
 కృపామతి నిర్మిడ్లతో మయముడై
 మహా వర్ణంగాదా ఉన్నదిగాని
 ప్రస్తుతానికె యీ లెందూ చాలు-
 "మారు. మధురమాలిందాదై-
 దయచూడుదు." అని పసిష్టునవ్వులించి
 బహుమత ప్రయోగాలచేసి గృహించిన
 దేశభక్తుడు తరువాత వర్ణలోనే
 కరిగినాడువు- యాకువు- మూరి ని

నీ మనల - నీ బరువు - నీ నడిచి-
అంటూ ఏకవచన ప్రయోగాలతో
కూడనివాడు - కర్పూరి చద్యూరి
గాదు - "అదృష్టం - మూల వి-
నీ ధైర్యము - నీవయ్యా - చేయమంటివి
అంటూ ఏకవచన ప్రయోగాలతో"నే
సకలసాక్షుడు, దశరథుడు వచ్చిపొయ్యిచేసిన
ఏకవచన ప్రయోగం చెప్పుకున్నదేదోనీ
నీద్వారంకొర్రాడు. ఒక చద్యూరి
ముందు బహువచన ప్రయోగాలెందుకు
కర్పూరి ఏకవచనాలెందుకు అనేక
తర్క - తల వచన సాంకర్ష్యం మహా

పాశ్చాత్యులైన రాజులు ము-
తకును సంకటము కలుగలేదన్న
విచారమును దశరథ కుమారుడు రా-
మునికి ఉన్నాడు. "దివములు కడచిన
కొద్ది రాజు చింతకొద్ది పొందు-
తూ"ని" ఈ భావమును వెల్లడిచి
లన్ను కలంపుతో ముగించి (రాముని
వాక్యం అది "దివములతో" బాటు
రాజు చింతయు పుట్టి పొందుము"ని
అంటే "దివములు" పుట్టి పొందు-
న్నాయి, ఆ దివములు పుట్టి పొందు-
డంతోపాటు రాజు చింత పుట్టి
పొందుతోంది" అని "దివములు కడ-
చిన కొలది" అనడానికి వచ్చిన
విషయం ఈ "పుట్టి పొందుముడంతో"
నవ్వేమనితో "దశరథుడన్నమాటలతో"
సందర్భంగా అట్లు వున్నాయి.
తాక! తాక!
నీ వాన్ను తిరుగ నేరదది యంతకునన్
బలుతుగుటన్
నవ్వునూలు యజుధర
నేటిదంత్రే (బలికియిండానే దీనిన్ తాన్
వాదాడో యందుమితి)
నేనియు నా యనినాట దివిచేరడితో
గుమ్మరానిది పోద యుగమ్ము వలది
పోవసలెనొ యిదికేరదేనీని"
(మ-108-109-110) తాక! అని
పొంగిపొందిన దశరథుడు "దివిచేర-
డితో" అన్నమాటతో తన వాక్యాల్ని
మరిగించి గుమ్మరా పాదాలమీద
నడ్డూడు-మట్టాడిన మాటలు చేసిన
చేస్తూ అన్నీ బాగానే ఉన్నాయి.
"తాక" మొదలు "చేరడితో" అన్న
దశరథుడు అన్న వాక్యాలను దశరథుడు
చవ్వాడిని తేలిక "అనన్"గాను
(చయోగం లేకుండా అటుండంటి
వాక్యం యేదీ లేకుండా నమ్మకంగా
తాళమీద నడ్డూడిన మహాకవిగా
రసదీని "నమ్మరా"లేదు. లోం-
గానే ఉంది. "నవ్వునూలు" ఇత్యాది
వద్యానికి "గుమ్మరా" ఇత్యాది
వద్యానికి మధ్య "అని చలితి" అని
నాటి ఆ కవిల వచన ములగానా

ఆదితీరారి.
 దశరథుడు కైక దగ్గరకు వచ్చి
 “మానులనుమరిచారా. నిపుడు మా
 దీక్షనివ్వవలెనని పట్టు”మని
 “నాని” యేమవుతుంది ముందు ఆ
 కానల్యము మొదటి పుత్రులు పుట్టా
 లంటూ యీ క్రింది విధంగా
 అంటుంది.
 ఆపస్తంబా శిరోమణికి
 నాత్రకూడుచేసి దివ్యబాలిన్
 దివ్యయోగాగ మి కులము
 నిధికి చెల్లువనగ రాకా
 నానానా కు మారులు కానల్య
 నుమి కా కైకల్ల యెవ్వరూ మాట్లాడ
 దానికి వీలులేనిది. లేతీ స్త్రీ యెవ్వరూ
 మాట్లాడవలసినది. కానల్య సంతానం
 కలిగితే దివ్యయోగా కైక వంశం వెలు
 గొందరా? కైకకు సంతానం కలిగితే
 కానల్య వంశం దివ్యయోగా వెలు
 గొందరా? కానల్య ముగ్ధుల దశరథుల
 వంశంకంటే భిన్నమైనదేమీ కాదుగా
 కైక వంశం. కులములే వంశమే

అలాగా ఒక శత్రు వాడు వర్ష సేతుం
 బారకమని అడ్రాన సరే మరి, కైక
 కుమారుని వర్షం అడిగాడా? "దీనిని
 యాగాగ మీ వలమని దీనిది నెలమి"
 అని "మీ వలం" అంటుండేమిటి?
 సామాన్య భారతనాం యే మాత్రమే
 ద్రాక్ష తన భర్తని "మీ వలం" వలం
 అని అంటుండేగాని "మీ
 వలం" అని యెప్పుడూ అడడు. "మీ
 నంది కిన్నున మహావీరుని" భావి
 స్తుంది-కైకవంటి మహారాజభార్య
 "అత్తమామో ప్రభుజీ" "నన్న వలం"
 నెలమితుండంటుందాదశకర్ణునించి
 కన్ను వేయవలసినా "మీ వలం"
 అంటుందా? "మీ" కన్నా
 యెక్కినదై కైక ఉపయోగించిందంటే
 విశ్వవాదనాని యీ కైకన నశకర్
 ణుడు తన భర్తభావస్థు భావమైగా
 ఉండి ఉండాలి. తాను దశకర్ణుని
 భార్యన కానన్న భావమైగా ఉండి
 ఉండాలి. యెక అవలారా! ఉత్తి
 లవలారా! "మీ వలం" అనే మాటను
 యిసుకట్టలేని మహాకవిగారు ప్రభు
 క్తిని "మీ వలం" అని నిబంధించారు.
 (ప్రాచీన కాలం) "రథం" కట్టం
 చేత వ్యవసాయదళుడైన వానవాసము

“నేను మనం “బండి” అని వ్యవహరిస్తున్నా వానమనూ ఒక్కొక్కే వాని అని మనమందరూ కనెక్ట్ చేసుకోవాలి. బండి, బండి కేవలం నేను అని విశ్వసించే మనోభావమే కాదు అంగీకరిస్తాను మనందరికీ వామ... అందుకే సామూహికమైన కారణం వరకు లిప్టు ట్యూన్స్ వంటివాళ్ళను వదలకు మనమందరినీ ఒకటే చేస్తామని మనంపాడుకోవాలి.”

కృష్ణాన్ని కను రాజ్యానికి తనకొని
వచ్చిబుద్ధకు మెరుగు కొంత భారం
జేయుటకు వచ్చారని ఆ కర్ణాట
రాజు (శత్రుకేణ) యేర్పాటుచేసెను
“ఉత్తమ సాయుధులం” పూనిన
“రథం” ఆ యుద్ధిని దొంగిలెడి తీసు
కొని వచ్చారని (మాచు-బాల-198
పద్యం) (పోతనంతుని గదికి కలలులు
మైనదంగములు చేయి యెరుగు రాజాజ్ఞా
పైసరు సామంతములను శ్రీబానిసిన
రథంబున రాజధానిజేర- విశ్వనాథం
నారు “బండికి” అధికారికీకృతరాన్ని
రాణియారా, ఈ భేదభావం “బండి”
పట్నం స్వయంభూనిచ్చినట్లుకల అమరావతి
మైనదే-ఇంత భేదాన్ని యెరిగి యెరిగి
పాటిండు అశ్వనాథవారి ఋష్య
శృంగుడు ఆయాధ్యక్షుని నయాధిపతి
వచ్చున్నట్లుకు వర్ణించిన “వర్ణనలు”
సరి సమీకరిగా ఋష్య శృంగ
జుగ్గిన రథాన్ని రథంగా పేర్కొ
ంటారు “రథాన్ని” పేర్కొన్న
పద్యంలోనే ఆ రథాన్నీ “బండి”
అవడం విచిత్రంగా ఉన్నది.
విశ్వనాథవారి చేరితే “రథం”,
“బండి”గా మారిపోయింది “బండి”గా
మారిపోయిన రథమాన్నది యాదిగా
యా పద్యంలోనే-
ఎంత వర్ణనల వీరగట్టిన
దంత సామంతులు (కాకవిజ్ఞ
వింతలకు మెరుగురాల్సికొన్నది
విశ్వనాథున వర్ణించి
యెంత భాగ్యమును భరించు
మొగ్గు ముందరి బండికే
నింత గౌరవ మొచ్చు నేటిల
యెలతాంసులు నేరుకలిః
(చాల-248 పద్యం-42 పుట)
వారాంగనల దిగ్గరికపత్తి వారి
వేష భావములు మాచివని వారి
పాదాలను ననుసరించి గొలింపిండు
ఒక వింత సామంతులధారించినది
ఋష్య శృంగుడు కను యెరుగుటన్న
వారాంగనలతో-పట్టాచుకూ.
.....“యెడల మనకునలలో భవ
తను వైదవార శబ్దనను
దానికి శబ్దకేతనంబువేసో
అంటారు, చేసో అన్న మధ్యమ
పురుష క్రియతో వాదిన విశ్వనాథ
వార-ఆరకత ముందుంబుదేనునాద

పది అనే నీ కర్మబాధకాన్నే వాదించి
 విశ్వకాధవారు "ధవ క్రమ ము లు"
 అంటూ నీ కర్మబాధనుగతమైన
 "ధవతే" కట్టు బయోగం చేసిన విశ్వ
 వాదవారు "వల్లనగు దానికీ" అని
 యతిశాసనం "తత్" శబ్దార్థకాన్ని
 (దానిని) కట్టు బయోగం చేడం లో
 జోచివల్లంలేదు.
 వారోగవలించిన జలలి లక్ష్మ
 మొదలైన ముగ్గుల వార్ధూలన నిన్ను
 ముహ్య కృంగుదు.
 "మౌ చిత్ర శ్రమ స్థానిలో"
 బాధనందము లింక నెన్ని కలతకీ
 వత్తుకీ నిజం లేదు
 నన్ను కన్యనింప కేరమైన
 గలదా యుద్ధంలేదంటు"
 అని అంటే "వచ్చనలేదుగో"
 ధరకుగా గమమెల్ల బయోగ లైఖరిం
 దచ్చిన వారనినీ" (వామన సమక
 దాతా తాదాని) అవ్వనింపారు.
 అలా బాగానే ఉంది. ముహ్య
 కృంగుదు "నన్ను అవ్వనిందగాని

హా! మేనా అర్థంకరం గొప్పదా!
అనగా-ఆ అర్థతరుణులు.....అని
చెప్పడానికి ననగా అనే అర్థం
ముందు కృంగుడిట్లా అంటే(అనక)
విశ్వా భావానన్ వ్యక్తి కరంకదానికి
విశ్వానాథ మహాకవిగాన. నరేంద్రాం
దిన ముం-అనగా-అనన్. ఆ అనే
అర్థంలో అన్నట్లుంటే అన్న అర్థం
కల "అన్నది", అన్నది-సన్నా
హ్వంనుంచుతేయైన గలదా యర్థం
కరంకదా-అన-యర్థంకరంకదానన్
అనో అంటే గంం హా నం ది-
"యర్థంకరంకదానానన్" అన్న
రేయగంంకదానన్ సరిహాంకదానన్
యర్థం కలగలేదు మహాకవి-అండు
కని-సన్నాహ్వంనుంచు తేయ
గలదా యర్థంకరంకదానన్-అని
అన్నానో న్ ఇరికించి గణానన్
సరి చెట్టునున్నాడు. అన్నానో (అన్న
ట్లుంటే) అనే దానికి "అనగా" అనే
అర్థం చెప్పనున్నాడు కాదో!
అన్నవత్తరం "అని త ద్వా తి
నర్థం మొదలు చెట్టారు. "అన్నానో"
అంటేనే? "అనగా" అంటేనే?
అర్థం సరిహాంకదానో దాహాంకదానో
గంం సరిహాంకదానా-అత్త పదేయ
"అనిమహం నుంచుతేయైన" పదేయ

భంగం నశారయేత్" అన్నాయగదా మన ద్రవ్య - సమర్థముగానే కాస్తాగ్రేయ సూత్రాన్ని క్లుప్తంగా చాచి ఉన్నాము. చాడేడనే తేలికతగున దద్రము దీప్తిన్ని (బ్రహ్మం చేసి "సూర్యుని" "మును" మనమున నీతే కాని "అనగా" అనడా నా నీ "అన్నచో" అని కూడా అవసరము. అక్కడ "గా" ద్విం-ఇక్కడ "నా" ద్విం! చాలు చూడలేనో స్వరం దీప్తి నూనూ. ఒక్క నశార దీప్తియేగా యెక్కడ యింక.

